

Albin Koprukowniak

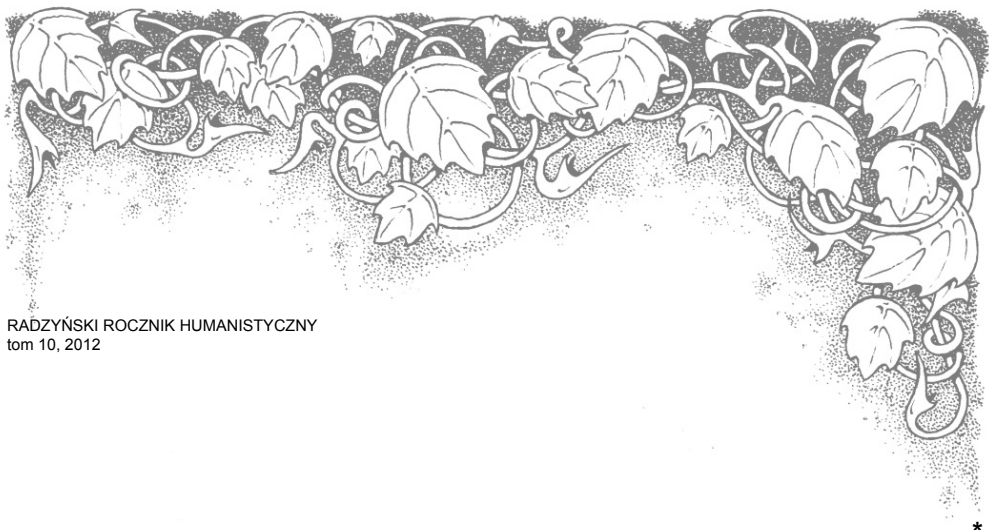
"Towarzystwo Ochotniczej Straży
Ogniowej w Kielcach 1873-1918 :
studium z działalności w latach
niewoli narodowej", Urszula
Oettingen, Kielce 2010 : [recenzja]

Radzyński Rocznik Humanistyczny 10, 205-206

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

RADZYŃSKI ROCZNIK HUMANISTYCZNY
tom 10, 2012

*

Urszula Oettingen, *Towarzystwo Ochotniczej Straży Ogniowej w Kielcach 1873-1918. Studium z działalności w latach niewoli narodowej*, Kielce 2010, ss. 311 plus 67 fotografii i ilustracji.

Monografia poświęcona Straży Ogniowej w Kielcach jest przykładem „organizacji, która zmagala się z różnymi problemami, wynikającymi głównie z ówczesnej sytuacji politycznej narodu polskiego, pozbawionego własnego państwa i jego ogniw”. Do tej bardzo trafnej uwagi Autorki, dodać można jedynie, że Stowarzyszenie Straży Ogniowej w tym mieście i potrzeba jego działalności spotkała się z życzliwym zainteresowaniem i wsparciem ówczesnego gubernatora kieleckiego, Rosjanina, Aleksandra Leszczowa, na tyle światłego, iż mimo systemu rusyfikacji, potrafił wyzbyć się uprzedzeń i popierał powstanie a następnie działalność tej jakże pozytywnej organizacji, walczącej z klęską pożarów, klęską dnia codziennego w mieście i na wsi. W recenzji wydawniczej napisałem, że konstatacje Autorki są interesujące, ciekawe i nowatorskie, zasługujące na podkreślenie i uznanie. Świadczą one bowiem o szerszej refleksji przy odtwarzaniu dziejów i aktywności Towarzystwa Straży Ogniowej w Kielcach, sytuowanej w wielorakich kontekstach społeczno-ekonomicznych i politycznych w mieście guberni kieleckiej. Opinię tę potwierdziła w pełni w swojej monografii, napisanej z rozmachem, przedstawiając uwarunkowania wielowarstwowe po upadku powstania styczniowego oraz zaangażowanie w tej kwestii mieszkańców miasta, dostrzegających w tej aktywności jeden z ważnych elementów walki z ogniem. Autorka przy okazji weryfikuje błędne mniemania o pożarach, powstałych od wyładowań atmosferycznych „jako dopu-

ście bożym”, co skutkowało stroniem od ratowania mienia. Zwraca uwagę na brak dostępu do wody, słabe techniczne wyposażenie straży ogniowej. Podkreśla ofiarność strażaków w walce z żywiołem, przywołuje dziesiątki nazwisk kielczan kierujących tą organizacją i członków straży, wywodzących się z różnych warstw społecznych, wreszcie analizuje bardzo skrupulatnie konflikty władz Towarzystwa z administracją cywilną i carską policją na tle kompetencji. Bardzo wiele miejsca poświęcono w pracy sprzętowi gaśniczemu, produkcji zagranicznej ale i krajowej, postępowi w doskonaleniu narzędzi w gaszeniu ognia, co znacznie ułatwiało walkę z pożarami. Podkreśla, jakże słusznie, dbałość o szkolenie zawodowe strażaków i ich profesjonalizm oraz system alarmowy w mieście. Nader cenną osnową omawianej pracy jest jej warstwa kulturalno-oświatowa. W tej części pracy Autorka bardzo szczegółowo ujawniła, poza aktywnością polityczną, funkcjonowanie teatru amatorskiego, chóru, orkiestry, szeregu imprez dobroczynnych, obchodów święta strażackiego w dniu św. Floriana, uczestnictwa w uroczystościach religijnych, życiu towarzyskim, szkoleniu zawodowym i ogólnym, w systemie oświatowym czy w akcji Kasy Wzajemnej Pomocy, roli kobiet w poczynaniach integracyjnych ze społecznością miejską. Ta działalność kulturalno-oświatowa oraz aktywność z bardzo widocznymi elementami patriotycznymi i narodowymi miała niesłychanie doniosłe znaczenie w kreowaniu obrazu Straży, jako instytucji ważnej w przygotowaniu jej członków, także pod względem sprawnościowym i wyszkolenia paramilitarnego, tak przydatnego w latach pierwszej wojny światowej, gdy wielu strażaków kieleckich uczestniczyło w życiu organizacji niepodległościowych i czynnej, zbrojnej walce w Legionach Polskich. Autorka akcentuje, że: „Funkcja patriotyczna w sferze mentalnej wyrażała się w podtrzymywaniu ducha polskości. W znacznej części była realizowana w trakcie oficjalnych działań straży, stanowiąc ukrytą pod różnymi symbolami i zachowaniami warstwę zrozumiałą tylko dla Polaków”.

Treść monografii została wzbogacona aneksami, dającymi możliwość poznania nazwisk członków Zarządu, naczelników straży i strażaków. Jest także ilustracją życia w Stowarzyszeniu, używanego sprzętu pożarniczego. Umieszczone fotografie najbardziej zasłużonych osób dla Straży, ale także w mieście są jej dodatkowym elementem pozytywnym. Omawiana książka wpisuje się w bibliografię tej problematyki i prac Józefa Ryszarda Szaflika czy Tadeusza Olejnika¹.

W reasumpcji dodam, że opiniowana monografia napisana została bardzo starannie, a personifikacja dziejów kieleckiej straży ogniowej jest jej bardzo istotnym wyróżnikiem, gdyż aktywność ludzi z różnych środowisk społecznych zaangażowanych w pracę tej organizacji zasługuje na uznanie. To oni bowiem, niezależnie od różnorodnych kłopotów nadawali tej organizacji walor społecznie akceptowany, jako ważny składnik życia miasta i ochrony jego substancji przed groźbą pożaru.

Książka została bardzo pięknie wydana i zredagowana oraz doskonale udokumentowana, a estetyczna, twarda okładka zachęca do lektury.

Albin Koprucki

Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

¹ W tym nurcie mieści się także praca Ryszarda Staro, *Historia Lubelskiej Zawodowej Straży Pożarnej ze świętym Florianem w herbie 1873-2008*, Lublin 2010.